

REUNION

e-ZINE #4

4th issue | February 2025

Co-funded by
the European Union

Reunion

Co-funded by
the European Union

Reunion

Zakres

Projekt REUNION - resocjalizacja cudzoziemców pozbawionych wolności w ramach DR 2008/909/JHA, współfinansowany przez Komisję Europejską w ramach programu JUSTICE, dotyczy stosowania tej decyzji ramowej przez państwa członkowskie. Celem projektu jest również poszerzenie wiedzy na temat równoczesnego stosowania DR 2008/909 z DR 2009/829, 2008/947 i art. 12 Europejskiego Nakazu Aresztowania poprzez tworzenie i aktualizację istniejących materiałów szkoleniowych oraz wdrażanie działań szkoleniowych dla poszczególnych grup zawodowych biorących udział w stosowaniu decyzji: sędziów, prokuratorów, prawników, urzędników oraz pracowników zakładów karnych.

Konsorcjum

Projekt jest prowadzony przez włoskie Ministerstwo Sprawiedliwości, a konkretnie przez Sąd Nadzoru Penitencjarnego w Wenecji (VSC).

Partnerami projektu są AGENFOR International (AGF) we Włoszech, IPS_Innovative Prison Systems (IPS) w Portugalii, Uniwersytet Administracji Publicznej w Bremie (HfÖV) w Niemczech, Uniwersytet Loyola w Andaluzji (UL) w Hiszpanii, European Strategies Consulting SRL (ESC) i Baia Mare Prison (BMP) w Rumunii oraz Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury (KSSIP) w Polsce.

KONFERENCJA KOŃCOWA

Reunion

Międzynarodowa Konferencja Zamykająca Projekt REUNION, która odbyła się 6 lutego 2025 r. w Czar Lisbon Hotel w Lizbonie, zgromadziła ekspertów, interesariuszy i partnerów konsorcjum, którzy przedstawili główne wnioski i rezultaty projektu REUNION. Wydarzenie było również platformą do dyskusji na temat przyszłych perspektyw i kolejnych kroków na rzecz postępów w resocjalizacji przestępców w ramach unijnej współpracy sądowej.

Po południu grupa ekspertów odwiedziła więzienie Carregueira, aby uzyskać informacje z pierwszej ręki na temat warunków panujących w tym więzieniu i programów resocjalizacyjnych w Portugalii. Wizyta ta miała na celu poszerzenie wiedzy pracowników wymiaru sprawiedliwości, w szczególności tych, którzy zajmują się sprawami, w których można zastosować DR 909, poprzez zapewnienie głębszego zrozumienia środowiska więziennego i inicjatyw reintegracyjnych.

Inna grupa ekspertów odwiedziła Reshape Ceramics, lokalny projekt społeczny poświęcony poprawie perspektyw resocjalizacji więźniów. Inicjatywa ta zapewnia szkolenia zarówno w zakresie umiejętności zawodowych, jak i społecznych, a jej celem jest zwiększenie szans na zatrudnienie i wspieranie udanej reintegracji ze społeczeństwem.

Przegląd

Konferencja miała na celu maksymalizację zasięgu i wpływu inicjatyw i materiałów projektowych wśród profesjonalistów oraz dalsze promowanie dyskusji i wymiany doświadczeń na temat DR 909.

Podczas wydarzenia zaprezentowano najważniejsze wyniki poprzednich działań w ramach projektu, w tym wyniki dwóch ankiet, spostrzeżenia z grup fokusowych i seminariów grup roboczych z różnych środowisk, a także opracowanie kursu e-learningowego. Elementy te nadawały ton dyskusjom prowadzonym w drugiej części porannej sesji.

Wydarzenie obejmowało serię prezentacji, dyskusję przy okrągłym stole i zakończyło się wizytami na miejscu. Takie podejście zapewniło połączenie formalnych prezentacji, dynamicznych dyskusji, dzielenia się wiedzą i doświadczeniami oraz praktycznych spostrzeżeń.

Główny temat konferencji koncentrował się na skutecznym wdrażaniu DR 909 oraz perspektywach resocjalizacji przestępców w UE.

Wśród uczestników znalazła się zróżnicowana grupa przedstawicieli zawodów prawniczych, takich jak sędziowie, prokuratorzy, adwokaci i inni przedstawiciele różnych jurysdykcji w państwach członkowskich UE. To zróżnicowane uczestnictwo sprzyjało konstruktywnej wymianie pomysłów i doświadczeń.

Reunion

Uczestników

Biorąc pod uwagę strukturę i ukierunkowanie konferencji, wydarzenie było skierowane przede wszystkim do pracowników wymiaru sprawiedliwości, w tym sędziów, prokuratorów, adwokatów i personelu więziennego z różnych państw członkowskich zaangażowanych w projekt. Aby zapewnić udział najważniejszych ekspertów, każdy z partnerów był odpowiedzialny za wyznaczenie pięciu specjalistów krajowych, którzy wezmą udział w spotkaniu.

Wspólne działania informacyjne i informacyjne prowadzone przez partnerstwo zaowocowały łącznie 48 rejestracjami od ekspertów zewnętrznych i zainteresowanych stron w ramach grupy docelowej. Zarejestrowani uczestnicy reprezentowali różne narodowości: Austrię (1), Niemcy (4), Włochy (10), Polskę (4), Portugalię (13), Rumunię (10) i Hiszpanię (10).

Ponadto 16 pracowników partnerskich ze wszystkich organizacji partnerskich wzięło udział w konferencji osobiście, a dwóch innych uczestniczyło i wniosło swój wkład online. Tym samym łączna liczba uczestników wzrosła do 55 i reprezentowała siedem różnych państw członkowskich.

Reunion

Podsumowanie prezentacji

1. Projekt REUNION (Paola de Franceschi)

Konferencję otworzyła **Paola De Franceschi**, sędzia Sądu Apelacyjnego w Wenecji, która dołączyła do konferencji wirtualnie.

W uwagach wstępnych sędzia przedstawiła kontekst decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, nadając ton dyskusjom, które nastąpiły później. Podkreśliła, że postępowanie w DR wymaga od organów sądowych dokładnej oceny powiązań osoby skazanej i ścisłej współpracy poprzez wymianę informacji. Skuteczne wdrożenie tego instrumentu zależy od wzajemnego zaufania między wydającymi i wykonującymi organami sądowymi, a także od aktywnego zaangażowania innych organizacji, takich jak służby socjalne.

Podczas swojego przemówienia sędzia podkreśliła również kluczowe wyzwania związane ze stosowaniem DR, w szczególności brak harmonizacji między systemami więziennictwa a warunkami przetrzymywania w państwach członkowskich.

Interwencja zakończyła się odniesieniem do projektu REUNION, podkreślając jego wysiłki na rzecz sprostania tym wyzwaniom poprzez poprawę dostępu do podstawowych informacji i lepsze zrozumienie, w jaki sposób skutecznie stosować Decyzję Ramową 2008/909.

2. Unijne badania nad skutecznym wdrażaniem DR 909 (Esther Montero Peréz de Tudela)

Prezentację na temat badań UE nad skutecznym wdrożeniem DR 909 przeprowadziła **Esther Montero Peréz de Tudela** z Uniwersytetu Loyola.

Prezentacja rozpoczęła się od wprowadzenia do projektu REUNION, ze szczególnym uwzględnieniem Pakietu Roboczego 2, którego celem była ocena wdrożenia DR 909 poprzez szeroko zakrojone badania, w tym kompleksowy przegląd literatury i ankiety przeprowadzone w 20 jurysdykcjach UE, w ramach których zebrano 133 odpowiedzi.

W prezentacji zwrócono uwagę na szereg przeszkód utrudniających skuteczne wdrożenie DR 909, w tym wyzwania związane z tekstem prawnym, praktycznym stosowaniem, transpozycją dyrektywy przez państwa członkowskie oraz kwestiami dotyczącymi praw człowieka.

Była to również okazja do omówienia kluczowych praktycznych wyzwań związanych z wdrażaniem, które utrudniają sprawne stosowanie DR 909 i komplikują proces resocjalizacji więźniów zagranicznych. Wyzwania te obejmują trudności w określeniu właściwych organów, brak informacji na temat systemów prawnych w państwach wykonujących, problemy z tłumaczeniem, problemy z dotrzymaniem terminów oraz brak świadomej zgody osób skazanych.

Następnie w prezentacji zagłębiono się w identyfikację transpozycji DR 909 przez państwa członkowskie, podkreślając, że niektóre państwa nałożyły dodatkowe wymogi dotyczące transferów wykraczające poza wymogi określone w DR 909, co prowadzi do niespójności i komplikacji, oraz podkreślając ogólny brak świadomości i wiedzy na temat DR 909. Ponadto jego pokrywanie się z innymi instrumentami międzynarodowej współpracy prawnej skomplikowało jego wdrożenie i stanowi główne wyzwanie. Jako istotną przeszkodę wskazano również brak zaangażowania ze strony niezbędnych instytucji, takich jak zakłady penitencjarne.

Reunion

W prezentacji podkreślono również, że badania ankietowe przeprowadzone w ramach badania potwierdziły te wnioski. Podczas gdy respondenci byli ogólnie zaznajomieni z przepisami, badanie wykazało znaczną lukę w szkoleniach, przy czym tylko 36,1% całej próby otrzymało odpowiednie przygotowanie w zakresie DR 909.

Prezentacja zakończyła się kilkoma zaleceniami dotyczącymi sprostania tym wyzwaniom. Za kluczowe uznano zwiększenie świadomości i wiedzy na temat DR 909 wśród odpowiednich zainteresowanych stron. Ogólnie rzecz biorąc, badania wykazały, że DR 909 nie osiągnął jeszcze swojego pełnego potencjału, przy niskim poziomie wiedzy i wyszkolenia wśród specjalistów.

W związku z tym za niezbędne kroki uznano promowanie korzystania z tego instrumentu, szkolenie kluczowego personelu oraz naukę wspólnego korzystania z różnych DR z korzyścią dla przestępców. Ponadto uznano, że dalsza harmonizacja systemów karnych i poszerzanie wiedzy na temat systemów karnych innych państw członkowskich mają zasadnicze znaczenie dla zmniejszenia liczby odrzuconych decyzji i poprawy wdrażania decyzji ramowej.

Reunion

3. Promowanie "postępów": scenariusze wzajemnego uczenia się w różnych atmosferach (Ioan Durnescu)

Po poprzedniej prezentacji głos zabral **Ioan Durnescu** z European Strategies Consulting.

Opierając się na wnioskach z badań przeprowadzonych przez UE, Ioan Durnescu skupił się na ustaleniach wynikających z wydarzeń grupy roboczej ds. różnych środowisk, które odbyły się w ramach WP3 projektu.

W tym kontekście, a także zgodnie z wcześniejszymi wnioskami, w prezentacji podkreślono kluczowe wyzwania związane z wdrażaniem DR 909. Obejmowały one wyzwania prawne i proceduralne, takie jak brak harmonizacji między państwami członkowskimi i skomplikowane dostosowania zdań, trudności w identyfikacji właściwych organów, niewydolność administracyjna i bariery tłumaczeniowe.

Zwrócono również uwagę na kwestie związane z prawami człowieka i rehabilitacją, w szczególności w odniesieniu do warunków panujących w więzieniach i traktowania słabszych grup społecznych, takich jak zradykalizowani więźniowie, więźniowie z problemami ze zdrowiem psychicznym lub uzależnieniami. W tym kontekście omówiono również ocenę perspektyw resocjalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem braku ustandaryzowanych kryteriów.

Reunion

Reunion

W prezentacji poruszono również kwestię pojęcia "krymmigracji", które było dyskutowane podczas wspomnianych grup roboczych. Koncepcja ta przecina prawo karne i imigracyjne i bada, w jaki sposób wydalenie/repatriacja koliduje z warunkowym zwolnieniem i innymi środkami probacyjnymi, zakłócając procesy resocjalizacji.

Prezentacja zakończyła się kilkoma zaleceniami dla sędziów i prokuratorów, w tym harmonizacją kryteriów oceny, lepszą koordynacją między wymiarem sprawiedliwości a organami imigracyjnymi oraz lepszą wymianą informacji.

Wezwano również do przeprowadzenia specjalistycznych szkoleń dla prawników praktyków oraz do ustanowienia ogólnounijnych minimalnych standardów dotyczących warunków panujących w więzieniach i programów resocjalizacyjnych. Podkreślono potrzebę ustandaryzowanych praktyk w zakresie programów resocjalizacyjnych i konsekwentnego stosowania DR 909 we wszystkich jurysdykcjach jako niezbędne do zmniejszenia niespójności i poprawy wyników dla przestępców. Technologia i cyfryzacja zostały podkreślone jako kluczowe narzędzia w osiągnięciu tych celów.

4. Stawianie czoła "wyzwaniom": programy szkoleniowe (Joana Pinho i Viviana Gullo)

Czwarta prezentacja koncentrowała się na zasobach opracowanych w ramach WP4 projektu.

W tym kontekście **Joana Pinho** z IPS podkreśliła ogólny brak wiedzy i świadomości wśród sędziów, prokuratorów, prawników i personelu więziennego na temat kluczowych cech i implikacji DR 909. Podkreśliła, jak ważne jest zapewnienie odpowiedniego wsparcia i szkoleń, aby pomóc tym specjalistom w prawidłowym wypełnianiu zaświadczeń i poruszaniu się po procedurach przekazywania wyroków do innych państw członkowskich UE. W odpowiedzi na te zidentyfikowane potrzeby w ramach projektu opracowano kompleksowy program szkoleniowy.

Jak podkreślono podczas prezentacji, opracowano kurs szkoleniowy dla trenerów, aby zapewnić długoterminową trwałość i możliwość powielenia wpływu projektu. Kurs został podzielony na trzy moduły: Podstawy kursu szkoleniowego, Skuteczne szkolenie i Planowanie lekcji.

Ponadto opracowano kurs e-learningowy na temat DR 909, aby jeszcze bardziej wesprzeć praktyków sądowych, prawników, pracowników sądów i pracowników więziennictwa. Kurs obejmował różne aspekty DR 909, w tym jego podstawowe cechy, współpracę między państwami członkowskimi oraz prawa procesowe osadzonych. Celem było poszerzenie wiedzy i zdolności tych specjalistów, wspieranie konwergencji praktyk w krajach partnerskich oraz poprawa skuteczności działań resocjalizacyjnych i reintegracyjnych dla zagranicznych więźniów.

Reunion

Reunion

Trwał etap pilotażowy obu kursów, a kursy cieszyły się dużym zainteresowaniem grup docelowych – zarejestrowano ponad 90 osób. Jak wspomniano podczas prezentacji, po dopracowaniu kursów w oparciu o informacje zwrotne od uczestników, kursy pozostaną dostępne na platformie Corrections Learning Academy.

Po tej prezentacji Viviana Gullo z Agenfor International przedstawiła unikalne podejście do uczenia się za pomocą cyfrowej platformy szkoleniowej i edukacyjnej, Citadel of Justice.

Platforma ta oferuje kompleksowe i wciągające doświadczenie szkoleniowe dla pracowników wymiaru sprawiedliwości, obejmujące lekcje prowadzone przez awatary, filmy 360°, tradycyjne prezentacje 2D i lekcje wideo prowadzone przez wybitnych wykładowców. Obejmuje również wirtualną bibliotekę wymiaru sprawiedliwości i awatary oparte na sztucznej inteligencji, które zapewniają opinie ekspertów, spersonalizowane wskazówki i wsparcie w identyfikowaniu właściwych organów i wypełnianiu dokumentów dotyczących współpracy sądowej na szczeblu UE.

Dyskusja przy okrągłym stole

Reunion

"Perspektywy resocjalizacji przestępców w ramach unijnych instrumentów współpracy sądowej – przypadek decyzji ramowej 2008/909"

Kluczową częścią konferencji był okrągły stół zatytułowany "Perspektywy resocjalizacji przestępców w ramach unijnych instrumentów współpracy sądowej – przypadek decyzji ramowej 2008/909", podczas którego zaproponowano dogłębną analizę resocjalizacji i wdrażania DR 909. Sesja miała na celu pobudzenie debaty między uczestniczącymi ekspertami.

Uznając, że ostatecznym celem DR 909 jest promowanie reintegracji więźniów, okrągły stół zgromadził zróżnicowaną grupę ekspertów z różnych jurysdykcji partnerskich. Każdy z ekspertów podzielił się spostrzeżeniami na temat specyfiki wdrażania instrumentu w kontekście krajowym i omówił proces resocjalizacji przestępców w ramach unijnych mechanizmów współpracy sądowej.

Kluczowe aspekty

Reunion

- **Niespójne stosowanie:** Istnieje niespójność w stosowaniu DR 909 przez poszczególne państwa członkowskie, zwłaszcza w połączeniu z DR 829 i DR 947. Ta niespójność może skutkować opóźnionymi lub nieudanymi transferami, co podważa perspektywy rehabilitacji;

- **Brak koordynacji:** Niewystarczająca koordynacja między organami wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych a organami imigracyjnymi, jak podkreślono w sprawach dotyczących imigracji (np. sprawa Bas), podważa skuteczność DR 909;

- **Ograniczone zaangażowanie osadzonych:** Osadzeni często nie są zaangażowani w podejmowanie decyzji dotyczących ich perspektyw resocjalizacji, w szczególności w odniesieniu do transferów i środków po zwolnieniu na mocy DR 947;

- **Luki informacyjne:** Wymiana informacji między jurysdykcjami jest często niewystarczająca, w szczególności w odniesieniu do warunków panujących w więzieniach, dostępności programów resocjalizacyjnych oraz ram prawnych państwa wykonującego nakaz.

Najważniejsze wnioski z konferencji

Na podstawie różnych prezentacji i wystąpień wygłoszonych podczas konferencji można podkreślić kilka ważnych aspektów związanych z wdrażaniem Decyzji Ramowej 2008/909.

Chociaż instrument ten odgrywa kluczową rolę w promowaniu reintegracji społecznej przestępców, umożliwiając im odbywanie kary w krajach pochodzenia, nadal istnieją liczne wyzwania:

- Brak zharmonizowanych ram prawnych i praktyk prawnych między państwami członkowskimi oraz niespójne interpretacje i niewydolność administracyjna, w szczególności w zakresie współpracy między właściwymi organami, komplikują wzajemne uznawanie i wykonywanie orzeczeń sądowych w sprawach transgranicznych,
- Procesy przekazywania danych często przekraczają terminy przewidziane prawem ze względu na trudności w ustaleniu właściwych organów,
- Ograniczona koordynacja między państwami wykonującymi nakaz,
- Brak skutecznych narzędzi komunikacji cyfrowej,
- Brak ujednoczonych kryteriów w zakresie oceny perspektyw rehabilitacji,
- Informacje na temat programów i możliwości rehabilitacji dla słabszych grup społecznych dostępnych w państwach członkowskich są często niewystarczające,
- Luki szkoleniowe w zakresie skutecznego stosowania DR 909,
- Ograniczone działania następcze ze strony prawników po wydaniu wyroku (pomoc prawna sponsorowana przez państwo),
- Potrzeba większego zaangażowania personelu więziennego i samych skazanych.

Reunion

W związku ze stwierdzonymi trudnościami i wyzwaniem, które nadal istnieją, określono kilka niezbędnych środków mających na celu zwiększenie skuteczności DR 909 w przyszłości:

- Harmonizacja kryteriów oceny potrzeb w zakresie rehabilitacji;
- Poprawa współpracy między organami sądowymi (jak również z organami imigracyjnymi);
- Promowanie wymiany informacji;
- Dalsze inwestowanie w szkolenie specjalistów zaangażowanych w ten proces;
- Zapewnianie osobom skazanym dostępnych informacji (dzięki rozwiązaniom i technologiom cyfrowym).

Ścieżki te z pewnością przyczynią się do wzmocnienia wzajemnego zaufania i współpracy między państwami członkowskimi w celu promowania bardziej spójnego i skutecznego stosowania DR, a ostatecznie przyczynią się do udanej reintegracji przestępców w całej Unii Europejskiej.

Reunion

4th issue | February 2025

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Directorate-General for Justice and Consumers. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

